

PAZĪSTI, ATBALSTI, SARGĀ!

20.05.2016 (1)

Kur paliek mūsu nēģi?

2. lpp.

Ritvara
Sīla
pirmais
lielais
loms.

2. lpp.

Kas vajadzīgs
makšķerniekam.

4. lpp.

Top atpūtas vieta pie Pelču dīķiem

Pelču pagasta saimniecībā *Dambu dīķi* ir ap desmit dīķu, kuros tiek audzētas zivis. Makšķerniekiem par samaksu tiek dota iespēja izvilkt lielo lomu. Dažu ūdenstilpju apkārtni paredzēts labiekārtot, izveidojot tur atpūtas un peldēšanas vietas.

Uģis Pelčers pats izveidojis šo atpūtas vietu uz savas saimniecības *Dambu dīķi* zemes netālu no Pelču zivaudzētavas.

„Mums ir pieci dīķi, kuru platība ir ap hektāru, ir mazāki, kur zivīm nārstot un ziemot,” stāsta Uģis Pelčers. Puisis pirmo gadu studē būvniecību Latvijas Lauksaimniecības universitātē, bet visas brīvdienas pavada vecāku saimniecībā un palīdz tēvam Uldim. „Man skola ir atpūta. Kad ceturtdienās atbraucu uz mājām, iesaistos visos saimniecības darbos. Pēdējā pusgada laikā tā īsti atpūties neesmu, lai gan nesen piedalījies Stipro skrējienā, tā pārbaudot pats sevi.”

Zivis tiek audzētas makšķerniekiem: „Mums ir maksas dīķi. Šogad pārdodam arī vaislas mātes. Pārsvārā ir karpas, līņi un arī līdaciņas. Protams, dīķos parasti ir arī karūsas un asari. Līdakas bija pašas savairojušās tik daudz, ka varējām pārdot.”

Ar laiku pie dīķiem varbūt tapšot arī zivju māja.

„Te vienmēr bijušas labas sēņu vietas, un šajā dīķmalā allaž kāds nakšņo teltī. Tāpēc šo vietu izvēlējos iekārtot kā publisku atpūtas vietu. Garām iet arī viens no Kuldīgas novada velomaršrutiem.”

Pagājušajā gadā par Kuldīgas pašvaldības projektu konkursa *Darīsim paši* finansējumu jau sāka dīķmalas labiekārtošana. Uģis uzskaita: „Izveidojām galdiņu uz nozāģēta celma, malkas novietni, lai ugunskuram būtu pieejama malka. Sarežģītākā konstrukcija bija ap ugunskuru, ar iekārtiem soliēm. Ieraudzīju to internetā un nolēmu uztaisīt. Viss ir paša veidots, arī krēslus gatavoju pats. Mūs ļoti atbalstīja Pelču zivaudzētavas vadītājs Valdis Plaudis. Vēl

izveidojām labierīcības. Tās atrodas nomaļus un sākumā pat grūti ieraugāmas.

Šogad gribu izveidot šūpoles no koka, kas iederētos ainavā. Būs liels dambretes laukums, lai ģimenēm vai draugu kompānijām, kas atbrauks te atpūties, būtu jautra izklaide. Pats no koka gatavošu figūras. Vajadzētu lapenīti. To ir ieteikuši šīs vietas apmeklētāji, lai lietūs laikā būtu, kur patverties. Varbūt veidošu jumtu virs jau esošās koka konstrukcijas, bet varbūt tā būs atsevišķa lapene. Gribu, lai viss ir skaisti.”

(Vairāk lasiet 2. lpp.)

Iveta Grīniņa, Aivara Vētrāja foto

Top atpūtas vieta pie Pelču dīķiem

(Turpinājums no 1. lpp.)

Vecajā ozolā iecerēts iekārt šūpoles, lai varētu baudīt skaisto skatu.

„Ja vieta kļūtu populāra, ar laiku varētu domāt gan par zivju kūpināšanu, gan citām lietām,” saka Uģis Pelčers.

„Pie dīķiem ir daudz vietu, ko varētu izkopt,” stāsta Uģis. „Arī te iepriekšējos gados bija *džungļi*, jo bija diezgan mitra vieta. Bet dīķis vairs netiek pludināts tik augstu, novadgrāvji ir iztīrīti. Pēc lietus te pagaidām veidojas dubļi, jo nav vēl paspējusi saaugt zāle. Kad viss ar to apaug, būs labi. Šogad otrā dīķī ierīkosim peldvietu, lai gan zivis

diezgan krietni uzduļķo ūdeni. Man gan tas netraucē.”

Uģis atklāj, ka ir iecere izveidot kempu laukumam. „Mums ir īsts ģimenes uzņēmums, jo māsa Zane šogad beigs studēt ekonomiku. Viņa atbild par finansēm, dokumentiem. Tas ir labi, ka man ar *papīriem* nav daudz jāņem. Es vairāk darbojos ar praktiskām

lietām. Brālis Kristaps nopietni nodarbojas ar riteņbraukšanu un uz vecāku saimniecību atbrauc atpūsties.”

Ja kāds vēlas palikt šajā atpūtas vietā ar teltīm vai kaut ko svinēt lielākā kompānijā, Uģis aicina zvanīt viņam: „Lai gan šī ir publiska atpūtas vieta, būtu ļoti patīkami, ja mani tomēr brīdinātu par to, ka ieradīsie-

ties. Tad varu sagatavoties.” Ja kāds vēlas garām braucot nopeldēties, to var darīt, ja vien apmeklētāji neatstāj kultūrslāni: „Arī gar ceļu bieži vien kādam kaut kas izkrīt. To savācam, bet es negribētu, lai šeit sāk parādīties drāvas.”

Iveta Grīniņa
Aivara Vētrāja foto

PROBLĒMA

Nēgi ir, bet nenāk rokās

„Kādreiz nēgi Kuldīgai bija raksturīgāki nekā sklandrauši. Rudeņos tos cepa un ēda visās mājās, tagad *Rimi* jāpērk no Carnikavas atvestie. Kur paliek Ventas gardie nēgi?” jautā kuldīdznieki.

Nav neviena kulināra

Ar Kuldīgas novada domes atļauju Ventā pie Kuldīgas nēģus ķert atļauts divām firmām: SIA *GK Auto* un *Kurland*. Taču ierīkoti četrās vietās abpus vecajam kīeģeļu tiltam. Legālā zveja ir no 1. novembra līdz 1. februārim. *GK Auto* īpašnieks Guntis Kārkliņš norāda, ka Ventas svaigie nēgi sezonas laikā parasti ir nopērkami Kuldīgas tirgū, bet pieprasījums ir lielāks nekā piedāvājums. Iespējams, ka *Rimi* un citos veikalos piedāvātie ceptie vai kūpinātie nēgi arī nākuši no mūsu upes. Liela daļa legāli nozvejotā tiek nodota pārstrādei: zivju ceham Jūrmalā vai citam kombinātam, kurš produkciju tālāk izplata pēc saviem aprēķiniem. Diemžēl mūšpusē nav neviena pārstrādātāja, bet marķējumā uz preces nav norādīts, kurā upē nēgi ķerti. Zvejnieki ar to nenodarbojas, tā ir kulinārijas joma.

Sausās vasaras dēļ

Zvejnieku skatījumā ir cita problēma – nēģu Ventā neesot tik daudz kā senāk. „Tik neveiksmīga sezona kā aizvadītajā ziemā nebija bijusi vismaz 15 gadus,” teic G.Kārkliņš. „Vasara bija ļoti sausa, ūdens līmenis pat ziemā bija ārkārtīgi zems. Par to sūdzas visi, kam ļauts Ventā zvejot, arī ventspilnieki, kuriem jūra daudz tuvāk. Zvejniekiem ir tāpat kā zemniekiem: vienu vasaru salīst un nav ražas, citugad – iekalst. Aizvadītā sezona bija tā, kas iekaltēja. Pirmos nēģus noķērām tikai decembrī, kad atļaujas laiks jau tuvojās beigām. Kopā kādus 300–400 kilogramus izdevās noķert. Tas ir vismaz uz pusi mazāk nekā pērn.”

Jāļauj ķert rumbā

Līdzīgi stāsta *Kurland* īpašnieks Imants Kārkliņš. Viņam esot izdevies noķert vien 100 kg nēģu. Tik maz neesot bijis vērts vest nodot pārstrādei, ar to neatpelnītu pat zvejas nomas licenci: „Uztaisīju taci pēc pašvaldības prasībām, visu sezonu tas palika tukšs, jo ūdens cēlās janvāra beigās, kad tacis jājauc nost. Labi, ka turpmāk tas varēs palikt, nebūs jātērē līdzekļi ierīkošanai un nojaukšanai.” I.Kārkliņš uzskata, ka par dabas kaprīzēm lielāka problēma joprojām ir maluzvejnieki. Kamēr viņš sēdējis pie tukšā tača, nelielais bariņš nēģu aizpeldējis garām uz rumbu, kur to mierīgi noķēruši zināmi nelegālie darboņi. Jau sen zvejnieks ierosinājis organizēt licencētu zveju Ventas rumbā, pašvaldība daļēji pat piekritusi, bet konkrēta lēmuma

SIA *Kurland* Ventā leļpus rumbas ierīkojis legālu taci pēc vecpilsētas ainavai atbilstošām prasībām. Diemžēl ūdens līmenis upē aizvadītajā sezonā bijis tik zems, ka nēgi līdz tam nemaz nav tikuši.

nav. Tad tiktu izskausta maluzvejniecība un kuldīdznieki varētu mieloties ar legāli noķertiem pašmāju nēģiem.

Uzraudzīja arī maluzvejniekus

Liepājas reģionālās vides pārvaldes vecākais inspektors Jānis Sprugevics iebilst, ka kopumā nēģu mums nav mazāk, taču mainījušies apstākļi, kad un kā tie migrē. Upes nēģis jūrā dzīvo gadus trīs četrus un tad dodas nārstot, galvenās nārsta vietas ir Salacā, Gaujā un Ventā, bet tāpat tas sastopams mazākās pietekās. Viena daļa sāk iepeldēt upēs jau vasarā, bet parasti aktīvākā migrācija bija novērojama oktobrī un novembrī, taču tagad cikls ieildzis līdz ar pārmaiņām dabā. Inspektors piekrīt zvejniekiem: ūdens līmenis bija zems, nēģi tā īsti parādījās pēc 1. februāra, kad beidzās atļaujas laiks. Taču maluzvejniekiem tas nedeļa lielākas iespējas. Tāpat kā iepriekšējos gados Venta tika stingri uzraudzīta.

Daina Tāfelberga, Aivara Vētrāja foto

LOMS

Pagaidām lielākā

Alsundznieks Ritvars Sīlis makšķerējot kopš bērnības, bet 4,8 kg līdaka pagaidām ir viņa rekordloms. Šo makanu Ritvars izcēlis no privāta dīķa Alsungas pusē. Kur tieši, nevarot teikt, tad sabraukšot arī citi.

4,8 kg smago līdaku, pagaidām savu rekordzivi, Ritvars Sīlis noķēris 11. maijā Alsungā.

Šīs nodarbes noslēpumus puisim ierādījis tēvs Egons. „Gan jau ir dažādi knifņi, bet es pārsvarā ķeru uz labu laimi. Makšķerēšana ļauj ļoti atpūsties. Kad pieķeras, tad ir milzu adrenalīns – gribas vēl, un āķis lūpā! Jo vairāk noķeru, jo biežāk eju,” teic puisis. Ziemā viņš nemakšķerē, labāk sezonā spinningo.

Ritvars Latvijas Lauksaimniecības universitātē mācās par mašīnu projektētāju-ražotāju. Jelgavā makšķerēt neiznāk, arī līdz Ventai atbraucot reti, pēdējoreiz bijis pirms diviem gadiem un neko neesot noķēris. Toties rudeņos un pavasaros viņš dodas uz jūru pēc butēm. Ja trāpot īsto mirkli, varot vilkt un vilkt.

Jautāts par lielās zivs likteni, Ritvars atzinās, ka tā gardu muti notiesāta kotletēs, bet galva nav saglabāta, jo mājās jau esot citas trofejas.

Inguna Spuleniece
Ritvara Sīļa arhīva foto

TĒMA

Zivkopji izmanto jebkuru iespēju mācīties

Līdz ar Eiropas Savienības atbalsta iespējām Latvijā zivsaimniecības aug kā sēnes. Taču zivkopība ir nozare, kurā vajadzīgas specifiskas zināšanas, bet nevienā skolā vairs nevar apgūt šo profesiju.

Bija daudz skolu

Padomju gados mums bija desmitiem tehnikumu vai lauksaimniecības skolu, un daudzās no tām mācīja vidējā profesionālā līmeņa zivkopjus. Pēdējā bija Lūznavas profesionālā vidusskola, kas centās noturēt zivkopības prestižu un vēl 2008. gadā varēja lielīties, ka ir vienīgā skola Latvijā, kurā māca topošos zivkopjus. Bet dažus gadus vēlāk tā tika apvienota ar Rēzeknes tehnikumu, kurā zivkopības apmācībai nav bāzes. Savulaik šajā nozarē varēja iegūt arī augstāko izglītību kādreizējā Jelgavas Lauksaimniecības akadēmijā. Tagad Latvijas Lauksaimniecības universitātes mūžizglītības centrs profesionālās pilnveides kursos piedāvā iespēju iemācīties audzēt zivis mūsu klimatiskajos apstākļos. Par maksu 240 klātienēs mācību stundās potenciālie akvakultūras uzņēmumu īpašnieki, darbinieki un citi interesenti var apgūt būtiskākos aspektus akvakultūras ekoloģijā un likumdošanā, kā arī zivju audzēšanas biotehnoloģijas. Ja topošais zivkopis tomēr vēlas akadēmisku izglītību, viņš var izvēlēties kādu no lauksaimniecības, vides zinātnes un ūdenssaimniecības, hidroinženierzinātnes, agrārās un reģionālās ekonomikas, veterinārmedicīnas, biotehnoloģiju un tamlīdzīgām programmām. Kaut ko par zivīm arī tā var uzzināt.

Papildu nozare

Arī Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) pētījumā *Profesionālā izglītība Lauksaimniecības nozarēs* (2015. gads) norādīts, ka izglītības izvēle zivkopībā, salīdzinot ar citām nozarēm, ir ļoti maza. Tomēr tur izteikta cerība, ka starp tām licencētajām programmām, kas vēl jāakreditē, varētu būt arī tāda kvalifikācija kā zivsaimniecības zivkopis. Profesiju klasifikatorā vēl ir iekļauti: zivkopības speciālists, zivkopis, akvakultūras inženieris un tehniķis, kā arī zvejnieks un ihtiologs. Analizējot aktuālo nozares profesiju karti un izglītības piedāvājumu, secināts, ka zivkopības programmā 2014./2015. gadā nenotika audzēkņu uzņemšana. Pēc Valsts ieņēmumu dienesta ziņām, darba vietu skaits šajā profesijā ir mazs, zivkopība ir viena no jomām, kurā nodarbināti mazāk nekā 50 cilvēku. Tas gan nenozīmē, ka laukos nav mācītu zivkopju, taču šī nodarbošanās bieži vien nē tiek minēta kā pamatprofesija, jo zivsaimniecība ir papildu nozare lauksaimniecībā.

Darba tirgus izmaiņas

VIAA aptaujā lielākā daļa lauk-

Zivsaimniecības sadarbības tīkla un Kuldīgas lauku konsultāciju centra rīkotajā seminārā piedalījās gan pieredzējuši, gan topošie zivkopji. Praktisku pieredzi, kā izaudzēt ne tikai karpas, bet citu vērtīgu sugu zivis, viņi smēlās SIA *Studija 54* saimniecībā Pelču pagastā.

saimnieku (ap 90%) norādījuši, ka šādi speciālisti nav vajadzīgi, pārējie – grūti atrast. Arī nākotnes prognozēs neparādās straujš speciālistu pieaugums zivsaimniecībā, jo zivkopjiem kā pamatprofesijai darba tirgū nav konkurences ar pieprasītajiem lopkopjiem, dārzkopjiem, agronomiem, veterinārārstiem. Pētījumā uz jautājumu, vai tuvākajos piecos gados lauksaimniecības uzņēmumā plānotas darbinieku skaita izmaiņas, lielākā daļa darba devēju atbildējusi, ka profesionāli zivkopji nav vajadzīgi. Tomēr neviens nav norādījis šīs profesijas samazināšanos, nepilni 10% pat prognozējuši, ka būtu vajadzīgi zivkopības speciālisti, akvakultūras inženieri, mazāk – zivkopji tehniķi. Vienlaikus VIAA skaidro – patlaban akvakultūras inženierus, zivkopības speciālistus un tehniķus nemeklē uzņēmumos vai saimniecībās, kurās zivkopība ir apakšnozare.

Ne gluži romantika

Mācības zivkopjiem tomēr notiek. Jauniešiem no 18 līdz 30 gadiem Zivsaimniecības sadarbības tīkls (ZST) šogad piedāvā iegūt jaunas vai papildināt teorētiskās un praktiskās zināšanas par zivsaimniecību, iesaistoties pasākumā *Atbalsts jauniešiem akvakultūras un zvejniecības uzņēmējdarbības veicināšanai*. Kā stāsta ZST projektu vadītāja Agnese Neimane-Jordane, iepriekš topošajiem vai jau praktizējošiem zivkopjiem tika rīkotas piecu dienu mācības, kā izstrādāt biznesa plānu. „Šobrīd mūsu valstī nav iespēju iegūt plašas zināšanas par akvakultūru, ir tikai cerības, ka rudenī Daugavpils universitātē būs akvakultūras studijas,” teic A. Neimane-Jordane. „Ir daudz jauniešu, kas grib pārņemt zivkopības un zvejniecības tradīcijas, kā arī iemācīties jaunas tehnoloģijas. Tāpēc tiek piedāvāts mācīties pie nozares profesionā-

ļiem, lai vispirms redzētu, kas īsti notiek, un tad varētu izvērtēt, kādas zivis un kādā veidā audzēt. Arī zivsaimniekiem tas ir izdevīgi – pie viņiem ierodas tie, kuri patiešām grib strādāt šajā nozarē. Zivkopība nav gluži romantika, tas ir nopietns darbs. Ja nākotnē atvērsies akadēmiskās izglītības programma, jauniešiem būs pamats mācību turpinājumam.”

Jauniešu – vairāk

A. Neimane-Jordane turpina: „Zivkopjiem ir maksas kursi, bet tie nav tik populāri – ikviens nopietni apsver, kur labāk ieguldīt līdzekļus. Savam priekam reti kurš uzņēmējs mācās par naudu. Savā ziņā stimuls mācīties ir iespējama Eiropas atbalsts, jo lielākajā daļā projektu tiek vērtēta arī izglītība. Prieks, ka arvien vairāk mūsu organizētajos semināros ir jauniešu. Kādreiz redzējam tikai zivkopjus ar sirmām galvām, tagad pārsvaru gūst jauni cilvēki. Tas vien jau liecina par nozares perspektīvām. Produktīviem ieguldījumiem akvakultūrā, inovācijām, konsultācijām un citiem pasākumiem atbalsts pieejams no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, var startēt citos fondos. Arī tas veicina šī rūpala attīstību.”

Zvejniekiem vēl mazāk

A. Neimane-Jordane piebilst, ka izglītības problēmas ir ne tikai akvakultūras nozarē, bet arī zvejniecībā. Iekšējo ūdeņu apsaimniekotāji var vismaz kursus vai semināros apgūt zināšanas, mācīties pie jau praktizējošiem speciālistiem, bet zvejniekiem tādu iespēju vispār nav. Māca mehāniķus un kapteiņus, kuriem jāpārzina kuģa uzbūve un vadība, bet tāpat vajadzīgi traļmeistari, lai pareizi izmantotu zvejas rīkus

un zveja būtu efektīva. Dānija ir tuvākā valsts, kur var doties, lai apgūtu teorētiskās un praktiskās zināšanas zvejniecībā.

Atjaunos vecos dīķus

ZST kursiem pieteikušies trīs mūspuses jaunieši, tostarp Pēteris Macpans un Kārlis Prūsis no Alsungas. Puiši novērojuši, ka tuvākajā apkārtnē ir daudz padomju vai pat senākos laikos raktu zivju dīķu, kas tagad stāv aizlaisti. Tā kā viņu aizraušanās ir makšķerēšana, vēloties dibināt biedrību, atjaunot dīķus un zivju resursus. „Vecā zivsaimniecību infrastruktūra vēl pastāv, bet tā jāsakārto,” atzīst P. Macpans. „Tāpēc nākam mācīties, kā pareizi to izdarīt. Neko jaunu neizgudrosim, jāsāk ar pamatiem, tad jau redzēsim, kā tālāk attīstīties. Bet tas ir tāls ceļš.” Ikdienā P. Macpans strādā Alsungas zivju miltu rūpnīcā par ražošanas procesa operatoru, iespējams, pēc mācībām nopietnāk pievērsīsies zivkopībai.

Arī pieredzējušiem

Sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKIC) Kuldīgas nodaļu ZST šogad rīko vairākus teorētiskus un praktiskus seminārus gan topošiem, gan pieredzējušiem zivsaimniekiem. Vairumam dalībnieku jau ir izveidotas dīķsaimniecības, tomēr viņi vēlas paaugstināt zināšanu līmeni, noskaidrot, kā saimniecību attīstīt un kāpināt pievienoto vērtību, norāda LLKIC Kuldīgas nodaļas uzņēmējdarbības konsultante Linda Dūdiņa Hoiere. Pagājušajā nedēļā semināra tēma bija *Ūdenskrātuvju veidošana un uzturēšana*, notika pieredzes apmaiņa vietējās zivsaimniecībās. „Lai arī dalībnieku nebija ļoti daudz, interese par nozari ir,”

„Pēc Zemkopības ministrijas ziņām ap 85% zivsaimniecībās tiek audzētas karpas.”

atzina LLKIC zivsaimniecības eksperts Raivis Apsītis. „Daudzi šobrīd aizņemti savos lauku darbos, grūti izrauties. Galvenokārt tie ir zemnieki, kuriem pie mājas ir kāds dīķītis. Gribas sakopt ainavu un arī kaut ko izaudzēt pašu patēriņam. Šādos semināros var gūt tādu vispārēju ieskatu, nopietnākai zivkopībai vajag profesionālu izglītību, diemžēl šobrīd Latvijā tādas nav.”

Ja būtu pārstrādes fabrikas

Kas šobrīd ir grūtāk: iemācīties izaudzēt zivi vai to veiksmīgi realizēt tirgū, zinot, ka arī pārstrādes rūpnīcu Latvijā vairs nav tik daudz, kā kādreiz, bet svaigajām zivīm grūti konkurēt ar importu no Polijas un Lietuvas, kur tās tiek ātrāk izaudzētas un tāpēc ir lētākas. „Galvenokārt Latvijā tiek audzētas karpas, mūsu valstī tās nekur nepārstrādā, bet tiešais patēriņš ir ciklisks – uz Ziemassvētkiem vai citiem īpašiem pasākumiem. Citkārt noiets nav liels,” saka A. Neimane-Jordane. „Sugu izvēle atkarīga no tiem apstākļiem, kādos zivaudzētava atrodas. Karpas audzē visvairāk, jo tā ir mūsu klimatiskajos apstākļos dīķos pārbaudīta suga. Taču ir zivkopji, kas mēģina kaut ko citu un viņiem arī izdodas. Talsos ir zivsaimniecība, kurā veiksmīgi audzē stores, taču – tikai tik daudz, cik var realizēt. Vadoties pēc pieredzes un ekonomiskiem aprēķiniem paņem mazuļus, izaudzē līdz noteiktam izmēram un pārdod tālāk.”

Jāpopularizē uzturvērtība

Savukārt R. Apsītis norāda, ka Latvijā izaudzē pat mazāk nekā patērē, tāpēc ir zaļā gaisma importam. „Ja prot izkonkurēt poļu karpu cenu, tad realizācija problēmas nesagādā,” tā eksperts. „Pieprasījums ir, bet varētu būt daudz lielāks. Ja vecie zivkopji stāsta, ka padomju laikos zivis ar kravas furgoniem veduši uz Rīgu, bet tagad vairs tā nav, tad tas ir tāpēc, ka jaunā paaudze ēd mazāk zivju. Nepatīk ar tām krāmēties, jo jātūra no zvīņām, asakām. Jāmācās novērtēt, ka pašmāju dabiski audzētā zivs tomēr ir labāka pārtika nekā maize, īpaši ja nav zināms, no kādas izcelsmes miltiem cepta. Pēc Zemkopības ministrijas ziņām ap 85% zivsaimniecībās tiek audzētas karpas, taču pēdējā laikā parādās arī citas sugas. Tikai jāamācās tās izaudzēt mūsu apstākļos: gan ekonomiskajos, gan klimatiskajos. Ja iemācīsimes novērtēt zivi uzturā, tad nozarei būs vēl lielākas perspektīvas.”

**Dainas Tāfelbergas
teksts un foto**

„Sāku ar mormišku* tīšanu”

Trīs gadus pēc kārtas pavasara palu šovā *Lido zivis Kuldīgā* makšķernieku sacensībās dāmu konkurencē nepārspēja bijusi māsaimniece Dace Vītola.

Viņa atzīst, ka makšķernieču Kuldīgā netrūkst, tikai tās kūtri piesakās sacensībām. Pašu pie aizrautīgās nodarbes pieradinājis dzīvesdraugs Egīls Ormanis, kurš 2014. gadā, kad Dace uzvarēja pirmoreiz, netika pārspēts vīru konkurencē – 18 kg zivju.

Interesē, kā tas notiek

„Viss sākās ar to, ka Egīls ierādīja, kā jātin mormiškas. Mani ieinteresēja, vai tiešām vimbas uzķeras uz šādiem āķīšiem. Dienu pirms sacensībām pirmoreiz pamēģināju ar pludiņu makšķeri noķert kādu vimbu. Egīls aptuveni parādīja, kur un kā jāmet. Tomēr nejutos droša: „Kā es, sieviete, iešu vīriešu barā?” Bet draugs paziņoja, ka esot mani pieteicis, un atkāpties vairs nedrīkst.

Sacensībās pirmā zivs norāvās, pēc tam vēl trīs. Biju stresā un dusmīga, nezināju, cik zivju jau ir konkurentei. Teicu, ka metu makšķeri krūmos. Tomēr noturējos, un tas bija labs gads – noķēru vairāk nekā trīs kilogramus,” Dace atceras. Arī nākamajā gadā vimbas

Šogad Dace izvilks vairākas 3 kg smagas līdakas.

pamakšķerējusi tikai dienu pirms konkursa, bet šogad jau biežāk.

„Man vēl jāmacās. Vispār labāk patīk spinningot – līdakas, asarus. Tas ir aktīvāk. Brīvdienās jūtu, ka vajag svaigā gaisā, laukā, atpūties no mājas darbiem. Turklāt Egīls ir kaislīgs makšķernieks. Laiku pavadām kopā. Ūdens nomierina, ļauj izdomāt lielas domas.” Makšķerēts pārsvarā tiek Ventā, dažreiz Nabes ezerā vai kādā dīķī.

Kuldīdzniece Dace Vītola rāda pašas tītās mormiškas:

„Āķus nopērk veikalā, rudenī vajag lielākus. Aptin ar diegu, nokrāso, žāvē un pārklāj ar laku. Eksperimentēju arī ar mormiškām, kas noklātas ar pērļu bumbiņām. Tās strādā labi.”

Neskopoties ar ķiplokiem

Daces ģimenē zivis garšojot visiem, arī divgadīgajai mazmeitai Patrīcijai Paulai. Vimbas Dace kūpina, un galvenais esot neskopoties ar ķiplokiem, nebērt *Vegetu*.

„Marinādei vajag sāli, piparus, citronskābi, ķiplokus un ķimenes. Visas zivis labi garšo sutinātas krējuma ar sīpoliem. Cepu kotletes, tās garšo arī tiem, kas zivis neēd. Septiņu vimbu filejām pielieku 700 gramu maltas cūkgaļas, labi treknas. No līņiem un karpām vāru galertu. Ķēpa ir milzīga, kamēr

asakas izlasa, bet garša ļoti laba. No asariem vāru zivju zupu.”

Inguna Spuleniece
Daces Vītolas arhīva un Aivara Vētrāja foto

* Mormiška – mazs metāla zivju māneklis ar vienu vai vairākiem āķiem.

Visi reiz bijuši iesācēji

Tāpat kā ar citām prasmēm neviens nav piedzimis arī kā makšķernieks, un pat vislabākie copētāji reiz sākuši ar mazumiņu – izveidojot pirmo makšķeri. Kā makšķerēšanas piederumus izvēlēties iesācējam, skaidro veikala *Krusttēvs* īpašniece Sarmīte Viļumsone.

Āķis

Uz daudziem āķu iepakojumiem rakstīts, kurām zivīm tie derēs. Piemēram, butēm vajag āķus ar garākiem kātiem, jo tām ir plakana mute, citām zivīm vajag smalkākus. Pirmajai makšķereī tāpat kā auklu var ņemt vidējos āķus. Izvēloties vizuļus, katram makšķerniekam esot sava gaume. Ja kādam labs loms gadījies ar noteiktas krāsas vizuļi, viņš to pērkot arī turpmāk.

Gatavi komplekti

Viss nāk ar laiku, secina S. Viļumsone.

Jo ilgāk makšķerē, jo lielākas prasības. Kad jaunais makšķernieks sācis kaut ko saprast, viņš iegādājas labāku spoli un makšķeri, sagādā daudzveidīgāku inventāru. Taču pirmajām reizēm var noderēt iesācēju komplekti.

Spole

Svarīga sastāvdaļa ir spole, tai cenu amplitūda ir ļoti plaša. Pēdējos gados parādījušās spoles, kurām aukla jau uztīta. Profesionāli tās neizvēloties, bet iesācējam būtu tieši laikā.

Makšķerkāts

Pamats ir makšķerkāts.

Tos var nopirkt gan par astoņiem, gan par vairākiem desmitiem eiro. Kāta garums ir atšķirīgs – no 1,8 līdz 6 m. Parasti iesācēju vidū pieprasīti esot vidēji (trīsmetrīgi) makšķerkāti.

Pludiņš

Izvēle ir plaša, taču iesācēji var pamēģināt pašus vienkāršākos. Tie ir diezgan līdzīgi parastajām spalvām, kas agrāk izmantotas kā pludiņš. To ir vienkārši piestiprināt – izver cauri auklai.

Aukla

Kad sagatavots kāts un spole, vajag auklu. Izvēle atkarīga no tā, kādu zivi grasāties ķert. Iesācēji visbiežāk izvēloties vidējā resnuma auklu – 0,25 vai 0,30 mm. Kad makšķernieks kļūst profesionālāks, tas sākot plānot, kas kad būs vajadzīgs, piemēram, ja dodas ķert karūsas, ņem tievo aukliņu.

Antras Grīnbergas teksts un foto

RECEPTE

Zivs sacepums ar mandarīniem

Lai mājiniķus vai viesus pārsteigtu ar neparastu ēdienu, var izcept zivi kopā ar mandarīniem un sieru. Šajā receptē var izmantot jebkādu zivs fileju, īpaši te iederas mūsu pašu vimba, tikai svarīgi to izfilēt. Sacepums ir sulīgs un ļoti sader ar rīsiem.

Vajadzēs: zivs filejas, eļļu cepšanai, sāli, melnos piparus, citrona sulu, mandarīnus vai klementīnus, sieru, zaļumus.

Katrīna Spuleniece-Aišpure, uztura speciāliste

Kā pagatavot: filejas sagriež nelielos gabaliņos. Uzkaršē pannā eļļu un viegli apcep, apkaisa ar sāli, pipariem un apslaka ar citrona sulu. Apceptos zivs gabaliņus kārto cepamajā traukā. Mandarīnus nološa un sadala daiviņās vai sagriež šķēlītēs. Daiviņas liek virs zivs tā, lai to pārklātu. Visu pārber ar smalki sagriežtiem zaļumiem un sarīvētu sieru. Cep cepeškrāsnī 15–20 minūtes.

Kurzemnieks

sadarbībā ar Zivju fondu, Lauku atbalsta dienestu, biedrību *Daršim paš!*

Izdavumu atbalsta

To veidoja žurnālisti Daina Tāfelberga, Iveta Grīniņa, Inguna Spuleniece, Antra Grīnberga fotogrāfs Aivars Vētrājs. Māksliniece Inese Slūka, maketētāja Laila Liepiņa. Redaktore Daiga Bitīniece. Tirāža – 4368. Tālrunis: atsauksmēm 63350567; e-pasts: redakcija@kurzemnieks.lv

Daršim paš!

